

Sygn. akt IV CSK 543/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa E. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko F. D. i E. D.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 maja 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwani E. i F. D. złożyli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 listopada 2017 r., którym oddalono apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 20 października 2016 r., zasądzającego solidarnie na rzecz powoda E. [...] spółki z o.o. kwotę 350 000 zł z tytułu hipoteki kaucyjnej ustanowionej na nieruchomości położonej w G., dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw nr [...], z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanych do wartości tej nieruchomości.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy przytoczono i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., i przyjmuje skargę do rozpoznania, jeżeli jest wykazana przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W przedstawionej skardze oparto się na przyczynie oznaczonej jako wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania przewidziane dla zagadnienia prawnego przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości, których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ., z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób tak ogólny i abstrakcyjny, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Niezbędne jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości oraz różnych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, bądź w wypadku rozstrzygnięcia problemu wykazania, że zachodzą podstawy do jego zmiany bądź modyfikacji.

Pozwani wskazali, że rozstrzygnięcia wymaga zagadnienie *czy podstawy oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli z powodu błędu (art. 84 i 88 k.c.) mogą być kwestionowane w procesie o zapłatę, po upływie terminów przedawnienia (art. 117 i 118 k.c.), z uwagi na istnienie wpisu wierzytelności w księdze wieczystej i czy roszczenia o zapłatę wierzytelności oparte wyłącznie o wpis w księdze wieczystej korzystają z ochrony przed przedawnieniem przewidzianej w art. 77 u.k.w.h.*

Tak sformułowane zagadnienie nie może być uznane za prawidłową przyczynę kasacyjną. Po pierwsze jego uzasadnienie wskazuje, że skarżący kwestionując podstawę faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia opierają się na własnej ocenie okoliczności faktycznych i zdarzeń prawnych. Twierdzą bowiem, że Sąd uznał oświadczenie pozwanych o uchyleniu się od skutków prawnych za skuteczne, tylko odmówił przypisania mu właściwego znaczenia prawnego. Tymczasem stan sprawy przedstawia się odmiennie. Sąd ustalił bowiem, że pozwani nie wykazali istnienia wady oświadczenia woli o ustanowieniu hipoteki, uzasadniającego uchylenie się oświadczeniem z dnia 15 września 2003 r. od jego skutków prawnych. Z uwagi na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami

faktycznymi i oceną dowodów dokonanyymi przez Sąd drugiej instancji (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) ich kwestionowanie jest niedopuszczalne. Po drugie zagadnienie oparte jest na bezpodstawnym, nie mającym oparcia w obowiązującym stanie prawnym założeniu, że zarzut nieważności oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o ustanowieniu hipoteki podniesiony przez dłużnika hipotecznego podlega uwzględnieniu wprost i ubezskuteczenia roszczenie o zapłatę, a badanie jego podstaw i skuteczności w postępowaniu o zapłatę jest niedopuszczalne. Po trzecie niezrozumiała jest wątpliwość, czy roszczenia o zapłatę wierzytelności oparte wyłącznie o wpis w księdze wieczystej korzystają z ochrony przed przedawnieniem przewidzianej w art. 77 u.k.w.h., skoro istotą wskazanego unormowania jest właśnie zróżnicowanie sytuacji prawnej dłużnika osobistego i dłużnika rzeczowego polegające na tym, że przedawnienie zabezpieczonej hipoteką wierzytelności nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z obciążonej nieruchomości. Innymi słowy możliwa jest sytuacja, w której dłużnik osobisty już nie odpowiada za przedawnioną wierzytelność, ale nadal istnieje odpowiedzialność rzeczowa właściciela obciążonej nieruchomości (dłużnika rzeczowego). Twierdzenie, że przepis ten ustanawia domniemania prawne jest niezrozumiałe i świadczy o błędnym rozumieniu pojęć prawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Uwzględniając charakter dochodzonego roszczenia i okoliczności sprawy odstąpiono, w oparciu o zasadę słuszności, od obciążenia pozwanych kosztami postępowania kasacyjnego, których zwrotu dochodziła powódka (art. 102 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.).